

Why do the arts matter? Experiences in the arts offer many intrinsic and extrinsic benefits to elementary children. Intrinsic benefits include opportunities to develop creativity and imagination, and to experience joy, beauty, and wonder. The arts also present occasions to make the ordinary special, to enrich the quality of our lives, and to develop effective ways of expressing thoughts, knowledge, and feelings. There is also evidence of extrinsic benefits, as learning in, about, and through the arts contributes to increased engagement in learning in other subject areas, and to the development of students' self-confidence, social skills, and metacognition. But the research evidence linking arts and achievement in other subjects is, at best, mixed. Fundamentally, one needs to ask— why would music teaching increase math scores better than direct teaching of math itself? And for that matter, who takes classical ballet lessons to improve their geometry scores.

The Canadian workforce requires employees to think critically and creatively, solve problems, communicate well, adapt to changing circumstances, and continue to learn throughout their careers. An education rich in the arts nurtures precisely those skills and attitudes that are required in the contemporary workplace.

УДК 371.124:78

І. Барановська,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

I. Baranovskaya,
Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

МИСТЕЦТВО – ДЖЕРЕЛО ПОЛІХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

ART - SOURCE OF POLISH EDUCATIONAL EDUCATION AND PEOPLE OF PERSONALITY

Анотація. У статті розкрито поліфункціональну природу мистецтва, саме: пізнавальну, соціальну, світоглядну, виховну, сугестивну, естетичну, катарсичну, розвивальну, прогностичну, комунікативну, терапевтичну, гедоністичну. Сила мистецтва в його цілісному впливі на людину, що обумовлено образною природою художніх творів. Інтеграція різних мистецьких дисциплін докорінно змінює зміст і структуру фахової підготовки майбутнього вчителя, сприяє цілісному системному засвоєнню теоретичних знань, практичних умінь і навичок, пов'язаних з мистецько-естетичною діяльністю, забезпечує механізмами і способами здійснення потенціалу самореалізації в подальшій професійній діяльності.

Abstract. The article describes the multifunctional nature of art, namely: cognitive, social, ideological, educational, suggestive, aesthetic, cathartic, developmental, prognostic, communicative, therapeutic, hedonistic. The power of art in its holistic influence on man, due to the imaginative nature of artistic works. The integration of different artistic disciplines radically changes the content and structure of the future teacher's professional training, promotes the integrated systemic assimilation of theoretical knowledge, practical skills and skills related to artistic and aesthetic activities, provides mechanisms and ways to realize the potential of self-realization in the further professional activity.

Ключові слова: мистецтво, поліхудожня освіта, інтеграція, функції мистецтва.

Key words: art, polyphysical education, integration, functions of art.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розбудови суспільства в навчальних закладах все більше уваги приділяється пошукам ефективних підходів до формування духовної та художньої культури учнівської та студентської молоді, створення умов для їх художньо-творчої самореалізації. Велика роль у цьому процесі належить дисциплінам художньо-естетичного циклу, а саме мистецтву, з його унікальними можливостями впливу на особистість.

Аналіз попередніх досліджень. Проблеми наукового пізнання в мистецькій освіті, розвитку мистецької освіти присвячені праці І. Зязюна, В. Кудіна, Н. Мозгальнової, Н. Нічкало, О. Рконтексту фахової мистецької освіти. Збагаченню художньо-культурологічного знання на засадах інтеграції присвячені праці Г. Падалки, О. Рудницької, Г. Шевченко, О. Щолокової. Прогресивним напрямком у

вирішенні зазначеної проблеми є створені нові програми з художньої культури, технологій поліхудожнього розвитку молоді, концепцій мистецької освіти на засадах інтеграції (Л. Кондрацька, Л. Масол, Н. Миропольська, Т. Рейзенкінд).

Мета статті – розкрити поліфункціональну природу мистецтва як джерела поліхолоджної освіти й виховання особистості.

Виклад основного матеріалу. Важко назвати ту сферу суспільного чи особистого життя людини, до якої прямо або опосередковано не було б причетним мистецтво. Універсальність мистецтва зумовлює спосіб його існування: воно існує в самій людині, як міра його таланту, а також, як живе сприймання його продуктів (художніх творів). Твори мистецтва починають жити своїм справжнім, повнокровним життям лише тоді, коли вступають у діяльну взаємодію з часом, історією, інтересами людини. Потенційна духовна цінність мистецтва набуває чинності разом із входженням його в культурно-історичний простір [3, с. 169].

У художніх творах, які відображають цінності минулого і сучасного, буття розкривається у всій динамічності і багатшаровості: від переживання до знання, від передчуття до ідеї, від підсвідомого до свідомого, від інтуїтивно-ліричного до загального. Мистецтво дає можливість людині піднятися від повсякденності до широких творчих почуттів і думок, нагадати про гармонію, недосяжні системному аналізу [8, с. 3].

Художня культура, як компонент духовної культури, разом з пізнавальною, релігійною, моральною, економічною, політичною культурою покликана формувати внутрішній світ людини, сприяти розвитку людини як творця культурних цінностей. Художня культура уособлює багатоаспектність і багатовимірність людської художньої діяльності, охоплюючи народну художню творчість і професійну мистецьку діяльність. Художня культура — це культура виробництва мистецтва, його розповсюдження, пропаганди, сприймання, розуміння, культура насолоди мистецтвом.

Мистецтво – це процес і сукупний результат людської діяльності, особлива форма суспільної свідомості, що являє собою вираження дійсності в художніх образах. Мистецтво – це особливий вид духовно-практичного освоєння дійсності за законами краси.

Особливість цього освоєння полягає у тому, що воно виступає у художньо-образній формі. Образ – це художнє бачення та переживання, якому мистецтвом надається виразності та художньої цінності. Художній образ виступає реалізацією інтуїції. Через художній образ митець осягає світцілісно й відображає його естетично, за законами краси. Цього не може зробити ні наука, яка пізнає світ за допомогою логіки та законів, ні практика, що послуговується здоровим глуздом та почуттями. Тільки художній образ виступає інтегративною естетичною моделлю світу. Сила мистецтва в його цілісному впливі на людину, що обумовлено образною природою художніх творів.

Мистецтво завжди є дитям своєї епохи, продуктом її розвитку та певної духовної атмосфери. Найкращі твори мистецтва долають віки та стають надбанням наступних поколінь, поповнюючи загальнолюдський фонд художньої культури. Нерозшифрованість, таємниця, що завжди залишається в творах мистецтва, і спонукає повертатися і прочитувати їх знову, робить їх значимими, цінними та привабливими. Постійно збагачуючи суспільство новими художніми зразками, мистецтво створює «предметну основу» художньої культури, освіти та виховання особистості.

З метою вивчення поліфункціонального впливу мистецтва на особистість, зупинимось на природі і сутності мистецтва як процесу естетичного освоєння світу – особливого виду людської діяльності, що відображає дійсність у конкретно-чуттєвих образах відповідно до певних естетичних ідеалів; одній з форм суспільної свідомості.

Мистецтво виникло раніше, ніж наука і філософія, та тривалий час відіграло провідну роль в осмисленні світу нашими пращурами. В основі суперечок з приводу походження мистецтва покладено поняття мімесису (з грец. – «наслідування»). Перше відоме нам формулювання цього поняття належить Демокріту – який вважав, що людина вчиться всьому, наслідуючи природу. У Платона мистецтво – наслідування наслідуванню (людина наслідує зовнішній матеріальний світ, який, у свою чергу, є відображенням світу ідей). Арістотель не зводив мистецтво до мімесису, проте вважав, що, наслідуючи природі, людина вчиться розуміти світ.

Мистецтво не є простим наслідуванням, оскільки результатом творчого акту є утворення нового. Мистецтво – частина духовної культури людини. На ранній стадії духовна культура була синкретичною (неподільною єдністю різних якостей, які згодом, у процесі людської історії, виокремилися в відособлені сфери), тому мистецтво наслідує поліфункціональність обряду, ритуалу, включає в себе всі види людської діяльності

Другий теоретичний напрямок пояснює виникнення «мистецтва» як засіб магічного впливу на навколишній світ, так звана «імітативна теорія» (Л.Кар, Ж.Д'аламбер, О.Конт та ін.). Аргументація даної теорії ґрунтується на властивій

первісному суспільству практиці ритуальних дій. Звичайно, ритуальні танці певною мірою наслідували поведки тварин. Проте ритуальні дії мали магічний і водночас соціальний смисл. Виконуючи ритуальний танець, первісні люди в такий спосіб психологічно готувалися до полювання. Водночас у таких ритуальних діях надзвичайно цікаво переплелися всі види мистецтв: мистецтво танцю, музичне, драматичне та образотворче мистецтво [6, 8].

Третю теорію виникнення мистецтва на засадах біологічного підходу спробував пояснити Г.Плеханов. Він обґрунтував походження мистецтва через потреби суспільства передавати певні практичні навички та знання підростаючому поколінню, що зумовило пошук таких прийомів, які виражали б зміст того досвіду, що накопичувався в свідомості людини, і який би пояснив сутність взаємозв'язків між світом людей і світом природи [2, 8].

Виходячи з трьох основних теорій походження мистецтва можна визначити його неповторну властивість бути поліфункціональним.

Функції мистецтва виникають впродовж усього розвитку цивілізації у зв'язку з формуванням нових потреб та особливостей поведінки людини. Взаємодіючи одна з одною, функції мистецтва забезпечують нам цілісне, гармонійне сприймання світу.

Пізнавальна функція.

Мистецтво справедливо називають підручником життя.

Адже творчість – це не лише результат натхнення, вона безпосередньо пов'язана із розвитком суспільства, його традиціями і культурою. За витворами мистецтва й історичними пам'ятками, що дійшли до нашого часу, ми

дізнаємося про життя, традиції, ідеали краси, філософію, побут людей різних часів.

Мистецтво спроможне до відображення та освоєння тих сторін життя, які недоступні науці: у наукових формулах поступово втрачається та емоційно-піднесена забарвленість краси сприймання дійсності, яка завжди вражала людину своєю неповторною безпосередністю: шепіт листочків на дереві, пісня коника, дзюрчання весняного струмочка, переливи срібних дзвіночків жайворонка у бездонному небі, танці сніжинок й завивання завірюхи за вікном, ласкавий плескіт хвиль і урочиста тиша літньої ночі, неповторність барв і запахів квітів, шепіт трави та духмяний запах свіжого сіна тощо.

Сотні цих властивостей, всі їх конкретно-чуттєві ознаки й багатство залишаються за межами наукового узагальнення. Мистецтво відображає багатство предметно-чуттєвого світу, розкриває його естетичну багатогранність, розкриває нове в уже знайомих речах, відкриває у буденному — незвичне. Зображення явища у мистецтві є у якійсь мірі його відкриттям. Кожен справжній твір мистецтва — це нова реальність, бо «arts» — мистецтво з латинської мови, — це те, що доповнюється до правди, зазначає Є.Подольська [6].

У різні часи свого існування мистецтво виконувало **соціальну функцію**, реалізуючи через систему художніх образів, поставлене перед ним «соціальне замовлення». Так, Леонардо да Вінчі фактично жодної картини не написав за власним бажанням, як і не створив жодної скульптури Мікеланджело. Своєрідною відповіддю на замовлення Людовіка XIV була драматургія Мольєра. Прикладів мистецьких шедеврів створених на замовлення можна привести дуже багато.

Соціальна значущість мистецтва визначається рівнем впливу художніх образів на внутрішній світ людини, на всі напрямки її соціальної діяльності. Найталановитіший дослідник цієї проблеми —

Л. Виготський визначав, що мистецтво втягує в коло соціального життя найінтимніші і найособистіші складники нашої істоти. Для цього мистецтво володіє значним арсеналом специфічних засобів, відсутніх в інших формах людської свідомості. Ідеологічні аспекти в художньому творі, будучи органічно вплетеними в тканину живих, зримих художніх образів, впливають на свідомість людини непомітно, як і на розум, почуття, волю [1].

Впливову дію мистецтва не завжди можна спостерігати під час його безпосереднього сприймання. Значно глибиннішими є "наслідки впливу"

мистецтва, коли воно здатне схилити людину до рішучих вчинків і навіть змінити її життя, а по відношенню до суспільства — викликати значні переми в настроях, переконаннях і діях тих чи інших соціальних груп. Віддача тут не завжди пряма. Одна людина після контакту з художнім твором може відразу безпосередньо відчути на собі його вплив, друга буде довго роздумувати, поступово засвоюючи почерпнуте з нього, у третьої той же твір мистецтва залишить ледь помітний слід у душі. Четверта взагалі залишиться байдужою до сприйнятого. До того ж, на думку Л.Виготського, «мистецтво... ніколи прямо не народжує із себе тієї чи іншої практичної дії, воно лише готує організм до цієї дії» [1].

Таким чином, життєве призначення мистецтва у здатності порушувати важливі соціальні проблеми і тим самим впливати на світогляд та етичну позицію людей.

Світоглядна функція. Художнім творам властива висока «чутливість» до всього, що відбувається навколо, до тих історичних зрушень, які щойно народжуються. Вони завжди узагальнюють найсуттєвіші й найвизначніші проблеми людського життя, викликають до них суспільний інтерес, а також обумовлює можливість їх особистісного усвідомлення. Глибина мистецьких творів полягає в здатності акумулювати людський досвід, піднімаючи його до такого рівня, на якому він одночасно проявляється і як універсальна загальність і як неповторна індивідуальність, завдяки тому стає доступним для засвоєння. Сприймаючи твори, людина пізнає духовні цінності суспільства, вони ж у свою чергу стають надбанням її власного досвіду. Тим самим

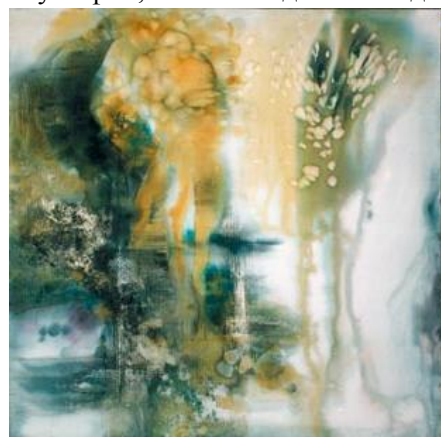
мистецтво залучає суб'єкта сприйняття до світу художньої реальності, формує його світогляд, – зазначає Є. Подольська.

Впливаючи на формування світогляду людства, мистецтво формує комплекс відчуттів та думок людей. Мистецтво впливає комплексно на розум й серце, і немає такого куточку людського духу, якого б воно б не торкнулось своїм впливом. Мистецтво формує цілісну особистість, виступає засобом морального, духовного, соціального вдосконалення людини [7].

Реконструкція скульптурної композиції західного фронтона Парфенона: «Суперечка між Афіною та Посейдоном»

При ньому відбулася суперечка між Посейдоном і Афіною за володіння Аттикою, а Кекропса, за однією з версій міфу, був суддею в цій суперечці. Змагаючись у дарах жителям Аттики, Посейдон ударив своїм тризубцем по скелі, і з неї забила ключем морська вода, а в тому місці, куди вдарила списом Афіна, вирросло оливкове дерево. Кекропса віддав перевагу Афіні, і місто відійшло під її заступництво і названий її ім'ям.

Виховна функція. Здатність мистецтва до виховання пов'язують з активізацією емоційно-чуттєвого початку, емоційним впливом мистецтва на людину. Мистецтво впливає на особистість через естетичний ідеал, який виявляється як в позитивних, так і в негативних образах. Мистецтво дозволяє людині пережити інші життя як свої, збагатитися чужим досвідом. Цей досвід виступає як художньо організований, узагальнений, осмислений художником. Крім цього, особливості сучасного життя роблять чи не найважливішою ще одну здатність мистецтва – контакт із твором мистецтва дає можливість розрядити внутрішню напругу, хвилювання, що породжується реальним життям, хоча б частково компенсувати монотонність буденності.

Сугестивна функція (від лат. навіювання), пов'язана з певною гіпнотичною дією мистецтва, його впливом на людську психіку. Мистецтво – це навіювання відповідного устрою думок і почуттів, вважає Є. Подольська. Твір мистецтва досить часто ніби зачаровує людину. На думку дослідників, сугестія була характерна вже первісному мистецтву. Первісні племена в ніч перед битвою викликали в собі прилив мужності піснями й танцями. Давньогрецька легенда розповідає, як спартанці, знесилені довгою й тривалою війною, звернулися за допомогою до афінян. Ті у насміх послали замість воїнів кульгавого й похилого музиканта Тиртея. Проте, виявилось, що це і була сама дієва допомога: Тиртей своїми піснями підняв бойовий дух спартанців, викликав сильну віру у власні сили – і вони перемогли ворогів [6]. (Аналогічні функції виконували концертні бригади під час ВВВ. Своїми виступами артисти піднімали віру і бойовий дух солдат та офіцерів.

На перший погляд може скластися враження, що сугестивна функція мистецтва споріднена з виховною. Безперечно, між ними існують певні спільні риси, проте ототожнювати сугестивну і виховну функції

не можна у зв'язку з тим, що виховна орієнтована на сферу свідомого, тоді як сугестивна пов'язана з позасвідомим людської психіки. У зв'язку з цим слід зазначити, що нереалістичні напрями, зокрема експресіонізм і сюрреалізм, у своєму мистецтві орієнтувалися саме на сугестивну функцію.

Естетична функція – головна функція мистецтва. Мистецтво формує художні смаки, здібності й потреби людини, надає значимість світу в цілому і всім його проявам. Мистецтво пробуджує творчий дух, потенціал особистості, бажання змінювати світ за законами краси й гармонії. Мистецтво пробуджує в людині художника. Мова йде про діяльність людини, співвіднесеної з внутрішньою мірою кожного предмету, тобто про освоєння світу за законами краси. Виготовляючи навіть утилітарні

речі (стіл, люстру, посуд), людина піклується не лише про корисність, а й красу будь-якої речі.

Катарсична функція. Піфагорійці вважали, що мистецтво очищує людину. Аристотель розробив і ввів в естетику категорію катарсису — очищення душі від поганого після сильних переживань. Мистецтво своєю гармонією впливає на внутрішню гармонію особистості, сприяючи збереженню і відновленню психічної рівноваги. Характер психічного афекту, що виникає в результаті сприйняття творів, залежить й від семіотично-знакової структури твору, і від життєвого досвіду, культурного рівня й духовного стану особистості.

Естетична і катарсична функції мистецтва близькі між собою, вважає Л.Левчук, оскільки означають почуттєвий стан і духовне очищення особистості; вони мають бути притаманними кожному акту мистецтва в утвердженні свободи і чистоти ідеалу. Катарсис за допомогою мистецтва звільняє від негативного стану і дає можливість прийти від граничних зі стресовими переживань до своєрідного вивільнення і гармонії у самопочутті. Саме завдяки цим властивостям мистецтво здатне виконувати **релаксаційну (терапевтичну) функцію** [3].

Розвивальна функція. Значний науковий та практичний інтерес становлять дані про стимулюючий вплив мистецтва на розвиток здібностей людей – не лише творчих, а й загальних (інтелектуальних, пізнавальних тощо). Особливий інтерес викликає вплив заняттями мистецтва на школярів, їх загальний розвиток, рівень навчальної успішності. Науковцями доведено, що з великим навантаженням у школі краще можуть впоратися діти з розвинутими художніми здібностями та інтересами. Згідно з висловленою гіпотезою, перш ніж учень візьметься за вивчення основ різних наук, його мозок має досягти певного рівня розвитку. Це відбувається лише за умови постійних і повторюваних сенсорних впливів. І ось тут найважливішу роль відіграє художнє виховання. Закріпленню у свідомості одержаних знань сприяє емоційна забарвленість, а що як не мистецтво здатне забезпечити почуттєвий рівень реагування, що розширює межі пізнання навколишнього світу, допомагає усвідомити його іманентне багатство.

Функція передбачення (прогностична). Аналізуючи феномен мистецтва, дослідники певною мірою торкаються питання чинника часу.

Час – найголовніший критерій мистецького твору, зумовлює його довголіття і місце в культурному просторі. У структурі проблеми функціональності часовий момент насамперед пов'язаний з функцією передбачення – «кассандрівським началом». Основою цієї функції мистецтва є давньогрецький міф про дочку Пріама і Гекуби – Кассандру, яку Аполлон наділив даром пророцтва і яка передвікала падіння Трої в період її найбільшого розквіту. У даному випадку мова йде про використання інтуїції. Якщо вчений робить висновок індуктивним шляхом, то художник здатний образно уявити собі майбутнє. Художник, опираючись на інтуїцію, може достовірно передбачити майбутнє шляхом екстраполяції – вірогідного продовження лінії розвитку вже існуючого. Тут ми маємо на увазі не лише фантастику, хоча це і є найбільш зручний приклад.

Комунікативна функція. Аналізуючи феномен мистецтва, науковці різних історичних періодів підкреслювали його комунікативну перевагу над іншими формами суспільної свідомості. При цьому, якщо комунікативні функції таких мистецтв, як театр, кіно, література обмежені мовним бар'єром, то музика, балет, скульптура, живопис вільні від цього обмеження. Мистецтво розглядається як своєрідний канал зв'язку, як знакова система, що несе інформацію. При цьому інформаційні можливості художньої мови виявляються значно ширшими, мова мистецтва більш зрозуміла

Гедоністична функція (насолоди) Мистецтво приносить людині насолоду, вчить милуватися красою мистецьких творів. Мистецтво є «святим піднесення людини над буденністю», є одним з найреальніших засобів зацікавити публіку досконалістю форми, думки, щирістю почуттів, висотою художнього таланту [3]. Ця функція пов'язана з тим, що існує ігровий аспект художньої діяльності. Гра як вияв свободи приносить естетичну насолоду, радість, духовне натхнення. Науковці виділяють джерела насолоди, які отримує людина завдяки творам мистецтва : мистецтво – сфера свободи, митець вільно володіє творчим матеріалом, із якого створює власний твір. Це й викликає захоплення в глядачів, слухачів і т.д. Мистецтво – гра, що не обмежується жодними критеріями; всі явища митець співвідносить із людством, розкриває їх естетичну цінність; художній твір – гармонічне поєднання форми й змісту; художня реальність упорядкована, побудована згідно з задумом автора; реципієнт відчуває себе співучасником творчої діяльності митця.

Такими є найважливіші функції мистецтва, хоча їх перелік не обмежується названими. Не зважаючи на відсутність прямої прагматичної доцільності, існування людей без мистецтва

неможливе. Всезагальна потреба в мистецтві впливає, за словами великого німецького філософа Г.Гегеля, з розумного прагнення людини духовно освоїти внутрішній і зовнішній світи, уявивши їх як предмет, в якому вона впізнає власне «Я» [4, с. 54 – 59].

Висновки. Таким чином, завдяки своїй поліфункціональній природі мистецтво впливає на особистість всебічно, формує моральні та духовні принципи, естетичні смаки, розширює кругозір, знання, уяву, фантазію. Розуміння поліфункціональної природи мистецтва, інтеграція різних мистецьких дисциплін докорінно змінює зміст і структуру фахової підготовки майбутнього вчителя, сприяє цілісному системному засвоєнню теоретичних знань, практичних умінь і навичок, пов'язаних з музично-естетичною діяльністю, забезпечує механізмами і способами здійснення потенціалу самореалізації в подальшій професійній діяльності. Стає очевидною важливість міждисциплінарної інтеграції, що виражається у багатоаспектному переплетінні проблем, предметів і методів мистецько-пізнавальної діяльності та реалізується у таких проявах, як: формування нових дисциплін, теорій, концепцій інтегрованого характеру; синтез взаємодіючих знань; виникнення нової інтегрованої галузі знання.

Література

1. Выготский Л.С. Психология искусства. – М.: Искусство, 1986. – 573с.
2. Деркач О. У гості до Мельпомени: Навчальний посібник. – Вінниця: ВДПУ, 2010. – 140 с.
3. Естетика: Підручник /Л.Т.Левчук, В.І.Панченко, О.І.Онiщенко, Д.Ю.Кучерюк. – К.: Вища школа, 2006. – 431с.
4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 584с.
5. Мистецтво у розвитку особистості: Монографія / За ред. Н.Г.Ничкало. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 224с.
6. Подольська Є.А. Культурологія: Навч. посібн. / Є.А.Подольська, В.Д.Лихвар, К.А.Іванова – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 392 с.
7. Рудницька О. Світоглядна функція мистецтва // Мистецтво та освіта. – 2001. - № 3. – С.10-13.
8. Рудницька О.П. Українське мистецтво у полі культурного простору: Навчальний посібник. – К.: «ЕксОб», 2000. – 208 с.

УДК 783.3(4)“8/20”

О. Верещагіна-Білявська,
кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри музикознавства, інструментальної
підготовки та хореографії
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

O.Vereshchahina-Biliavska,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy
State Pedagogical University

ПРОБЛЕМА МУЗИЧНОГО ЖАНРУ У СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВІ

PROBLEM OF MUSIC ZHANRU IN THE MODERN ARTISTICITY

Анотація. Спираючись на праці дослідників у галузі теорії жанру у мистецтві та власне музичного жанру, автор статті здійснює дефінітивний аналіз та визначає проблемне коло завдань дослідження музичного жанру. Відштовхуючись від сприйняття жанру як своєрідного художньо-генетичного коду, здійснено спробу визначити його складові та системні елементи. Визначено особливості прикладної та художньої сторін музичного жанру. Окрему увагу зосереджено на особливостях жанрів духовної музики та пояснено причини сучасного відродження композиторського та слухацького інтересу до них.

Ключові слова: жанр, художньо-генетичний код, прикладна функція, художня функція, комунікативна функція, духовні жанри.

Key words: genre, artistic genetic code, applied function, artistic function, communicative function, spiritual genres.

Постановка проблеми. Однією з проблем сучасного мистецтвознавства було і залишається вивчення жанрової системи окремих видів мистецтва. Художній жанр – явище не тільки багаторівневе, що інтенсивно розвивається. Це спонукає в його дослідженні застосувати досвід системного аналізу. Жанр вивчався як в рамках окремого виду мистецтва, так і в